OEFENBOEK VERHALEN VERTELLEN

met 300 verhalen in de steigers

Han Berghs

Voorwoord

Het vertellen van verhalen is de meest authentieke manier van het doorgeven van cultuur, de (eigenaardige) gewoontes van mensen en kennis en inzichten aan de volgende generatie. De oudste vorm dus van onderwijs.

Helaas komt het 'live' vertellen van verhalen tegenwoordig nogal in de verdrukking door de toenemende digitalisering van het onderwijs en de steeds sterker wordende beeldcommunicatie die ons dagelijkse doen en laten bepalen. Maar misschien moeten we ook die techniek omarmen en creatief gebruik maken van de mogelijkheden ervan.

Naar verhalen luisteren, vergt nogal wat van je concentratie en verbeeldingskracht. Een goede verteller is daarom van groot belang. Bovendien, het trainen van het voorstellingsvermogen, vooral op jonge leeftijd, levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van creativiteit, niet alleen op kunstzinnig vlak, maar juist ook op het gebied van probleem oplossend vermogen. En laten we daar nu net heel veel behoefte aan hebben....

Dus, laat je inspireren, vertel, laat je luisteraars aan je lippen hangen, voer ze mee naar onbekende oorden. Je zult er zeker ook zelf van genieten...

Han Berghs

c2022, 'OEFENBOEK VERHALEN VERTELLEN, met 300 verhalen in de steigers',
Han Berghs, Maastricht.

Inhoud

	blz.
Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Van zes woorden naar een verhaal	4
Beknopte didactische aanwijzingen	5
Deel 1, eigen verhalen in de steigers met gegeven openingszin en context	11
Deel 2, eigen verhalen in de steigers met gegeven openingszin	31
Deel 3, kinderverhalen in de steigers met gegeven context	43
De cover	55
Han Berghs, publicaties	56
Colofon	60

Van zes woorden naar een verhaal

Inleiding
Een zes-woord-zin of een zes-woord-verhaal, de naam zegt het al, is een verhaal dat bestaat uit zes woorden. Het is een intrigerende samenvatting van een verhaal, een kern zonder toevoegingen waarbij niet alles wordt gezegd en de lezer het verhaal zelf verder invult. Het beroemdste en kortste verhaal ooit schreef Ernest Hemingway:

'For sale: baby shoes, never worn.'

In deze zes woorden zit een heel verhaal opgesloten. Voor dit oefenboek heb ik 300 zes-woord-zinnen bedacht. De bedoeling is, dat je voordat je een verhaal verzint, eerst de zes-woord-zin goed op je laat inwerken. Laat je fantasie de vrije loop. Door je verbeeldingskracht aan te spreken, kun je dingen zien die er (nog) niet zijn. Door nieuwsgierig te zijn, kun je nieuwe oplossingen bedenken en opnieuw creatief zijn en verdere ontdekkingen doen.

Albert Einstein zei, dat verbeelding belangrijker is dan kennis. Dat is ook zo. Sterker nog, het vertellen van verhalen is de mooiste weg waarlangs je kennis overdraagt, maar vooral ook hoe je verbeeldingskracht ontwikkelt, bij jezelf als verteller, maar vooral ook bij je luisteraars.

In dit oefenboek gaan we dit doen. Niet als een schrijfopdracht maar als een verteloefening, waarbij je je eigen fantasie gaat gebruiken. Het uitgangspunt is telkens de zes-woord-zin. In Deel 1 en Deel 2 kun je daarbij vrij kiezen voor een bepaald soort verhaal: een kinderverhaal, sprookje, sciencefiction, sketch, romantisch verhaal, drama, horror of een verhaal dat zich in het (verre) verleden afspeelt. In Deel 3 ga je alleen kinderverhalen verzinnen.

De ondertitel van het boek (300 verhalen in de steigers) verwijst ook naar het *didactische principe 'Scaffolding'*. In het Engels betekent 'to scaffold' een steiger bouwen. In de didactiek wordt dit begrip gebruikt om aan te geven dat er tussenstappen (steigers) nodig kunnen zijn om bepaalde dingen te leren: '*steigeren om te doen stijgen'.* De metafoor is ontleend aan het werk van de Russische psycholoog, Lev Vygotsky, (1896-1934)

Beknopte didactische aanwijzingen

C'est le ton qui fait l'histoire...

Het allerbelangrijkste bij het vertellen van een verhaal is de toon, de klankkleur die je in je stem legt. Vergelijk het maar met muziek. Als je alleen de noten speelt, is er nog geen sprake van muziek. Je moet de noten 'bezielen', je moet de luisteraars raken, meenemen in je muziek, en je moet spelen alsof je het muziekstuk op het moment van spelen, zelf gecomponeerd zou kunnen hebben. Musici gebruiken daarbij de ingrediënten: tempo, timbre, frasering, en de dynamiek van hard en zacht om dit te realiseren.

Bij het vertellen van verhalen is dit precies zo. Met je stem en mimiek neem je je luisteraars mee in je verhaal. Je temporiseert en versnelt, je laat je stem schel, zacht fluisterend of boos klinken. Je gebruikt betekenisvolle pauzes, plotselinge wijzigingen van toon, etc. Op die manier zul je je luisteraars gedurende het hele verhaal kunnen boeien.

Natuurlijk helpt het ook als het verhaal dat je vertelt qua inhoud al heel wat verrassingen biedt, maar zelfs heel eenvoudige gebeurtenissen kun je voor je luisteraars spannend maken.

Je moet vertellen alsof je het verhaal zelf hebt meegemaakt en een grote aandrang voelt om dat anderen te vertellen. Als je die emotie en de bijbehorende toon hebt gevonden, ben je al een heel eind op weg om een mooi verhaal te gaan vertellen.

Er zijn allerlei soorten verhalen. Deze kun je verdelen in in twee categorieën: realistische verhalen (non fictie) en niet-realistische verhalen (fictie).
Verder kun je nog verschillende soorten verhalen (genres) onderscheiden, zoals een detective, een sprookje, een sage, een mythe, een historisch verhaal, een liefdesverhaal, een legende, etc.
Omdat dit een oefenboek in het vertellen zelf is, gaan we daar niet dieper op in.
Voor geïnteresseerden, zie:
Genres - Vaksite Nederlands (weebly.com)

Concrete hulp

Hieronder lees je hoe je jezelf kunt voorbereiden en krijg je een aantal tips en ideeën voor het vertellen van je verhaal en de noodzakelijke evaluatie, om een steeds betere verhalenverteller te kunnen worden.

Vooraf

- Inleiding: Bepaal vooraf de context van het verhaal, de feiten en kies voor een stevige openingszin. Deze is heel belangrijk om meteen de aandacht van je luisteraars te krijgen. Maak ze nieuwsgierig met een stelling, een confronterende afbeelding of een vreemde situatiebeschrijving. Noteer eventueel als geheugensteuntje een paar steekwoorden vooraf die je voor de opbouw van je verhaal tijdens het vertellen kunt gebruiken.
- Probeer zoveel mogelijk je verhaal in de tegenwoordige tijd te vertellen, daarmee betrek je de luisteraars sneller in je verhaal dan met: 'Er was eens...'
- Kies als kern van het verhaal voor een conflict, een dilemma, een probleem, emotie, verbazing, onzekerheid of voor de identificatie met de hoofdpersoon of juist niet.
- Aan het einde van het verhaal komt de oplossing, de ontknoping. Zorg ervoor dat deze kort is, het liefst verrassend natuurlijk.

Tijdens

- Maak tijdens het vertellen contact met je luisteraars en improviseer. Laat spontane ideeën tijdens het vertellen toe. Toon emotie en relativeer.
- Varieer je stemgebruik: hoog, laag, zacht, hard, langzaam, snel.
- Gebruik pauzes waar dit het effect van de expressie verhoogt.
- Gebruik eventueel attributen en speciale kleding die de sfeer verhogen.
- Neem jezelf op (beeld en/of geluid).

Na

Schrijf zo snel mogelijk nadat je het verhaal hebt verteld en terug hebt gehoord en/of gezien verbeterpunten op over:

- De geschiktheid van het onderwerp voor de groep luisteraars;
- De verhouding inleiding, kern, oplossing;
- Sfeer;
- Verstaanbaarheid en stemgebruik;
- Indien van toepassing: attributen/kleding.